KAUPAN LIITTO

LAUSUNTO
11.11.2025

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

HE 166/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Kaupan liitto ry:tä kuultavaksi ja asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä jätelain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajan kustannusvastuuta tietyistä kuntien toteuttamista toimista roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi. Lisäksi ehdotetaan, että tuottajan kustannusvastuuta laajennettaisiin nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen.

Nikotiinipussit

Hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi on linjattu yhdeksi Suomen EU-politiikan prioriteetiksi sisämarkkinoiden kehittäminen, ”toimivat sisämarkkinat, joilla taataan tavaroiden, palveluiden, pääoman ja henkilöiden vapaa liikkuminen, ovat Euroopan integraation ydin ja tulevaisuuden kasvun keskeinen tekijä”. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että **hallitus ei lisää ylimääräistä taakkaa EU-sääntelyn kansallisessa toimeenpanossa** ja että **hallitus pyrkii vähentämään yritysten hallinnollista taakkaa lisäävää EU-sääntelyä.**

Euroopan komissio julkaisi 21.5.2025 sisämarkkinastrategian, jossa peräänkuulutettiin jäsenmaita **kantamaan oma vastuunsa sisämarkkinoiden toiminnasta** ja **pidättäytymään kansallisesta lisäsääntelystä**, jotta sisämarkkinat eivät hajaantuisi entisestään.

Tavoite ehkäistä ja vähentää nikotiinipusseista aiheutuvaa roskaantumista on kannatettava, mutta esityksen keinot ovat väärät. Pidämme erittäin kyseenalaisena, että **kansallisesti ehdotetaan** kertakäyttöisten muovituotteiden **kustannusvastuun laajentamista Suomessa toimivalle elinkeinoelämälle yli EU:n velvoitteiden** (Tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämistä koskevan direktiivi; EU 2019/904) tuoteryhmään, joka **ei edes aina sisällä muovia**. Tämä on selkeästi hallitusohjelman vastainen kirjaus. Kansallisella sääntelyllä ei tule asettaa suomalaisia yrityksiä suhteellisesti huonompaan asemaan EU-markkinoilla. Kyseessä olisi erityisvero, jolla ei ole muuta perustetta kuin verotuottojen kerääminen kunnille.

Ympäristöministeriön omissa perusteluissa todetaan, että ”**nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen lisääminen tuottajan kustannusvastuun piiriin ei vaikuttaisi nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen haittoihin ympäristössä**”. Tämä **lausuma korostaa esityksen ristiriitaisuutta**: jos vaikutusta ei ole, ei uutta maksua tule säätää.

Kaupan liitto esittää, että **nikotiinipusseja ei kansallisesti lisätä tuottajavastuun piiriin kuuluviksi tuotteiksi.**

Kiinteämääräinen korvaus

Kaupan liitto kannattaa siirtymistä kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen korvaukseen, mutta esitys ei ole ongelmaton. Kaupan liiton mielestä **tulee tarkentaa** miten **taataan direktiivin sisältämä vaatimus** siitä, etteivät **tuottajan korvaamat kustannukset kunnille ylitä kustannuksia**, jotka **ovat välttämättömiä** tuottajan kustannusvastuun piiriin **kuuluvien toimien toteuttamiseksi kustannustehokkaasti.** Miten ehdotetussa toimintamallissa **voidaan varmistaa**, että **kunnat hoitavat vaadittavat toimet kustannustehokkaasti, kun maksajana toimii toinen taho**.

Kaupan liitto kannattaa esitystä, jonka mukaan kunnan velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle jätehuolto- ja siivoustoimien kustannukset edelliseltä vuodelta korvattaisiin velvollisuudella toimittaa viranomaiselle selvitys edellisenä vuonna toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista sekä niiden kustannuksista. Kunta olisi oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin vain toimitettuaan riittävän laajan selvityksen viranomaiselle määräaikaan mennessä. Vain näin toimien voidaan varmistaa, että korvauksia maksetaan kunnille, jotka ovat direktiivin vaatimusten mukaisesto toteuttaneet tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvat toimet riittävän kustannustehokkaasti.

Tiedotus ja neuvonta

Kaupan liitto vastustaa esitystä siitä, että tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset tupakkatuotteiden ja nikotiinipussien osalta ovat kiinteämääräisiä. Mielestämme **tuottajien tulee korvata tiedotus- ja neuvontatoimien kustannukset kunnille ainoastaan todellisten kustannusten mukaan**. **Korvaussumma ei** siten **voi olla kiinteä, asukaslukuun perustuva** korvaus.

On kyettävä varmistamaan mitä **SUP-direktiivin** 8 artiklan 4 kohdan säännös **edellyttää**: tuottajan korvaamat kustannukset **eivät saa ylittää kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä** tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien toteuttamiseksi. Kustannustehokkuuden varmistamiseksi tuottajilla tulisi olla oikeus tietää tiedotuksen ja neuvonnan sisältö ja keinot. Olennaista on lisäksi se, että tuottajilla on oikeus tietää, mitä kaikkea ja miten on tiedotettu.

KAUPAN LIITTO

LAUSUNTO
11.11.2025

Poikkeaminen tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta

Kaupan liitto kannattaa Suomen SUP-tuottajayhteisö Oy:n antamaa kommenttia 48 d §:n 4 momentin sisältämästä poikkeamasta. Esityksessä todetaan, että Lupa- ja valvontavirasto voi poiketa 48 d §:n 4 momentin nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetystä tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta, jos tuottaja tai tuottajayhteisö osoittaa, että tuotteen ja tuoteryhmän osuus kerätystä tai siivotusta roskasta on olosuhteiden muuttumisen takia merkittävästi pienempi kuin mitä asetuksessa säädetty kustannusten jakamisperuste osoittaa.

Suomen SUP-Tuottajayhteisö Oy esittää, että tekstiä muutetaan seuraavasti: ”*Lupa- ja valvontavirasto **velvoitetaan korjaamaan** 48 d §:n 4 momentin nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetystä tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta, jos tuottaja tai tuottajayhteisö osoittaa, että tuotteen ja tuoteryhmän osuus kerätystä tai siivotusta roskasta on olosuhteiden muuttumisen johdosta merkittävästi pienempi kuin mitä asetuksessa säädetty kustannusten jakamisperuste osoittaa.*”

Kunnioittavasti

KAUPAN LIITTO

Kari Luoto
toimitusjohtaja